Pripreme za takmičenje iz matematike

Predavač: Dragan Rakić

Niš, decembar 2011. godine

Nejednakosti

Napomena: U nastavku se nalazi veliki broj osnovnih nejednakosti koje se koriste u dokazima. Međutim, dovoljno je savladati samo **nejedakost sredina**, a ostale informativno pročitati. Ostale nejednakosti su namenjene ambicioznijim učenicima koji za cilj imaju rezultat na Republičkom takmicenju.

Osnovne nejednakosti

Neka su $x_1, x_2, ..., x_n$ pozitivni realni brojevi i neka je r realan broj. Tada je sredina reda r brojeva $x_1, x_2, ..., x_n$ definisana sa

$$M_r(x_1, x_2, \ldots, x_n) = \begin{cases} \left(\frac{x_1^r + x_2^r + \cdots + x_n^r}{n}\right)^{\frac{1}{r}}, & \text{za } r \neq 0 \\ \sqrt[n]{x_1 x_2 \cdots x_n}, & \text{za } r = 0. \end{cases}$$

Specijalno, M_{-1} je harmonijska, M_0 je geometrijska, M_1 je aritmetička i M_2 je kvadratna sredina brojeva $x_1, x_2, \ldots, x_n$.

Nejednakost sredina: Neka su $x_1, x_2, ..., x_n$ pozitivni realni brojevi i r i s realni brojevi takvi da je $r < s$. Tada važi

$$M_r(x_1, x_2, \ldots, x_n) \leq M_s(x_1, x_2, \ldots, x_n),$$

pri čemu jednakost važi ako i samo ako je $x_1 = x_2 = \cdots = x_n$.
Uzimajući za r redom brojeve -1, 0, 1, 2 dobijamo

$$\frac{n}{\frac{1}{x_1} + \frac{1}{x_2} + \cdots + \frac{1}{x_n}} \leq \sqrt[n]{x_1 x_2 \cdots x_n} \leq \frac{x_1 + x_2 + \cdots + x_n}{n} \leq \sqrt{\frac{x_1^2 + x_2^2 + \cdots + x_n^2}{n}}.$$

Najčešće se koristi druga nejednakost i ona se naziva nejednakost između aritmetičke i geometrijske sredine (skraćeno AG nejednakost). Analogno se zovu i ostale nejednakosti.

Nejednakost trougla: Za proizvoljne realne brojeve $x_1, x_2, ..., x_n$ važi:

$$|x_1 + x_2 + \cdots + x_n| \leq |x_1| + |x_2| + \cdots + |x_n|.$$

Bernulijeva nejednakost: Za svaki realan broj $x > -1$ važi

$$(1 + x)^\alpha \geq 1 + \alpha x, \text{ ako je } \alpha \leq 0 \text{ ili } \alpha \geq 1 \text{ i}$$

$$(1 + x)^\alpha \leq 1 + \alpha x, \text{ ako je } 0 \leq \alpha \leq 1.$$

Ojlerova nejednakost: Za nizove realnih brojeva $(x_n)_{n\in\mathbb{N}}$ i $(y_n)_{n\in\mathbb{N}}$ definisane sa $x_n = \left(1 + \frac{1}{n}\right)^n$ i $y_n = \left(1 + \frac{1}{n-1}\right)^n$ važi:

$$x_1 < x_2 < \cdots < x_n < \cdots < e < \cdots < y_n < \cdots < y_3 < y_2.$$

Koši-Švarcova nejednakost: Za realne brojeve $x_1, x_2, \ldots, x_n$, $y_1, y_2, \ldots, y_n$ važi

$$(x_1 y_1 + x_2 y_2 + \cdots + x_n y_n)^2 \leq (x_1^2 + x_2^2 + \cdots + x_n^2)(y_1^2 + y_2^2 + \cdots + y_n^2),$$

pri čemu jednakost važi ako i samo ako postoji realan broj c takav da je $x_i = cy_i$ za $i = 1, 2, \ldots, n$.

Nejednakost rearanžiranja: Neka su $x_1, x_2, \ldots, x_n$ i $y_1, y_2, \ldots, y_n$ realni brojevi takvi da je

$$x_1 \leq x_2 \leq \cdots \leq x_n \text{ i } y_1 \leq y_2 \leq \cdots \leq y_n,$$

i neka je σ permutacija skupa $\{1, 2, ..., n\}$ (to znači da je σ bijektivo preslikavanje iz $\{1, 2, ..., n\}$ na $\{1, 2, ..., n\}$, npr. (3,1,4,2) je jedna permutacija skupa $\{1, 2, 3, 4\}$). Tada važi sledeća nejednakost:

$$x_1 y_n + x_2 y_{n-1} + \cdots + x_n y_1 \leq x_1 y_{\sigma(1)} + x_2 y_{\sigma(2)} + \cdots + x_n y_{\sigma(n)} \leq x_1 y_1 + x_2 y_2 + \cdots + x_n y_n.$$

Čebiševljeva nejedankost: Ako je $x_1 \leq x_2 \leq \cdots \leq x_n$ i $y_1 \leq y_2 \leq \cdots \leq y_n$ $(x_i, y_i \in \mathbb{R})$ onda je:

$$(x_1 + x_2 + \cdots + x_n)(y_1 + y_2 + \cdots + y_n) \leq n(x_1 y_1 + x_2 y_2 + \cdots + x_n y_n),$$

pri čemu jednakost važi ako i samo ako je $x_1 = x_2 = \cdots = x_n$ ili $y_1 = y_2 = \cdots = y_n$.

Helderova nejednakost: Neka su $(x_1, x_2, \ldots, x_n)$ i $(y_1, y_2, \ldots, y_n)$ proizvoljne n-torke realnih brojeva i p i q pozitivni realni brojevi takvi da je $\frac{1}{p} + \frac{1}{q} = 1$. Tada je:

$$\sum_{i=1}^{n} |x_i y_i| \leq \left(\sum_{i=1}^{n} |x_i|^p \right)^{\frac{1}{p}} \left(\sum_{i=1}^{n} |y_i|^q \right)^{\frac{1}{q}},$$

pri čemu jednakost važi ako i samo ako postoji $c \in \mathbb{R}$ tako da je $|y_i| = c|x_i|^{p-1}$ za svako $i = 1, 2, ..., n$.

Nejednakost Minkovskog: Neka je $p \geq 1$ i $x_i, y_i \in \mathbb{R}$ za $i = 1, 2, ..., n$. Tada važi:

$$\left(\sum_{i=1}^{n} |x_i + y_i|^p \right)^{\frac{1}{p}} \leq \left(\sum_{i=1}^{n} |x_i|^p \right)^{\frac{1}{p}} + \left(\sum_{i=1}^{n} |y_i|^p \right)^{\frac{1}{p}},$$

pri čemu jednakost važi ako i samo ako postoji $c \in \mathbb{R}$ tako da je $x_i = cy_i$ za $i = 1, 2, ..., n$.

Jensenova nejednakost: Ako je funkcija $f : (a, b) \to \mathbb{R}$ konveksna i $\sum_{i=1}^{n} \lambda_i = 1$, $\lambda_i > 0$ i $x_i \in (a, b)$ tada važi:

$$f\left(\sum_{i=1}^{n} \lambda_i x_i \right) \leq \sum_{i=1}^{n} \lambda_i f(x_i).$$

Funkcija f je konveksna na intervalu (a, b) ako za svaki par brojeva $x, y \in (a, b)$ važi $f\left(\frac{x+y}{2}\right) \leq \frac{f(x)+f(y)}{2}$, što je ekvivalentno sa uslovom $\forall x \in (a, b)(f''(x) > 0)$. Ako je funkcija f strogo konveksna , tada jednakost važi ako i samo ako su svi x_i međusobno jednaki ili su svi λ_i sem jednog jednaki 0.

Karamatina nejednakost: Niz $x = (x_1, x_2, ..., x_n)$ majorira niz $y = (y_1, y_2, ..., y_n)$ ako uz odgovarajuću prenumeraciju važi $x_1 \geq x_2 \geq \cdots \geq x_n$, $y_1 \geq y_2 \geq \cdots \geq y_n$, $\sum_{i=1}^{k} x_i \geq \sum_{i=1}^{k} y_i$, za $k = 1, 2, ..., n-1$ i $\sum_{i=1}^{n} x_i = \sum_{i=1}^{n} y_i$. Ako su $x = (x_i)_{i=1}^{n}$ i $y = (y_i)_{i=1}^{n}$ dva niza realnih brojeva iz intervala (a, b) pri čemu niz x majorira niz y i ako je $f : (a, b) \to \mathbb{R}$ konveksna funkcija tada je:

$$f(x_1) + f(x_2) + \cdots + f(x_n) \geq f(y_1) + f(y_2) + \cdots + f(y_n).$$

Šurova nejednakost: Za nenegativne realne brojeve x_i, $i = 1, 2, ..., n$, i $k \in \mathbb{R}$ važi:

$$x_1^k(x_1 - x_2)(x_1 - x_3) \cdots (x_1 - x_n) + x_2^k(x_2 - x_1)(x_2 - x_3) \cdots (x_2 - x_n) + \cdots + x_n^k(x_n - x_1)(x_n - x_2) \cdots (x_n - x_{n-1}) \geq 0,$$

pri čemu jednakost važi ako i samo ako je $x_1 = x_2 = \cdots = x_n$.

Zadaci

1. Neka su a, b, c pozitivni brojevi, takvi da važi $a^2 + b^2 + c^2 = 1$. Dokazati da je:
$$a(b + c) \leq \frac{\sqrt{2}}{2}.$$

2. Ako su $x, y \in \mathbb{R}$ i $xy = 1$, $x > y$, dokazati da je:
$$x^2 + y^2 \geq 2\sqrt{2}(x - y).$$

3. Dokazati da za svako $x \geq 0$ važi nejednakost:
$$\sqrt{x}(x + 1) + x(x - 4) + 1 \geq 0.$$

4. Dokazati nejednakost:
$$\log_2 \pi + \log_4 \pi < \frac{5}{2}.$$

5. Dokazati nejednakost:
$$(\log_{2003} 2004)^{-1} + (\log_{2005} 2004)^{-1} < 2.$$

6. Dokazati da za $m, n \in \mathbb{N}$ važi:
$$n\sqrt{m - 1} + m\sqrt{n - 1} \leq mn.$$

7. Dokazati da za pozitivne realne brojeve a, b i c važi nejednakost:
$$(a + b - c)(b + c - a)(c + a - b) \leq abc.$$

8. Ako su a, b, c pozitivni brojevi, dokazati da ne mogu istovremeno biti ispunjene sve tri nejednakosti:
$$a(1 - b) > \frac{1}{4}, \quad b(1 - c) > \frac{1}{4} \quad \text{i} \quad c(1 - a) > \frac{1}{4}.$$

9. Dokazati da za svako prirodno n, $n \geq 2$ važi nejednakost:
$$\frac{1}{n} + \frac{1}{n + 1} + \cdots + \frac{1}{n^2} > 1.$$

10. Dokazati da za $p \geq 0$ važi nejednakost:
$$(2003^p)^{1-2003^p} + (2003^{2p})^{1-2003^{2p}} + \cdots + (2003^{2003p})^{1-2003^{2003p}} \leq 2003.$$

11. Dokazati da za svaki prirodan broj n važi nejednakost:
$$(2n + 1)^n \geq (2n)^n + (2n - 1)^n.$$

12. Ako su m i n prirodni brojevi, dokazati nejednakost:
$$\frac{1}{\sqrt[m]{n + 1}} + \frac{1}{\sqrt[n]{m + 1}} \geq 1.$$

13. Dokazati da za svaki prirodan broj $n > 2$ važi:
$$\sqrt[n]{n!} > \sqrt{n}.$$

14. Dokazati da za svaki prirodan broj $n > 2$ važi:

$$(n+1)^n < n^{n+1}.$$

15. Neka su a, b, c pozitivni brojevi, takvi da je $a > c$ i $b > c$. Dokazati da je:

$$\sqrt{c(a-c)} + \sqrt{c(b-c)} \leq \sqrt{ab}.$$

16. Dokazati da za svako $a, b, c > 0$ važi nejednakost:

$$(a+b+c)\left(\frac{1}{a} + \frac{1}{b} + \frac{1}{c}\right) \geq 9.$$

17. Neka je $a + b + c = 1$. Dokazati da je:

$$a^2 + b^2 + c^2 \geq \frac{1}{3}.$$

18. Dokazati:

$$\frac{\left(\frac{\sqrt[4]{bc^3}+\sqrt[4]{a^2bc}}{\sqrt{c}+\sqrt{a}} + \sqrt[4]{bc}\right)^2 + bc + 3}{\sqrt{bc}+3} \leq 1 + \frac{b+c}{2}.$$

19. Neka su x i y realni brojevi veći od 1. Dokazati da važi:

$$\frac{x+y}{1+xy} < \frac{x}{1+x} + \frac{y}{1+y}.$$

20. Dokazati da za svako $n \in \mathbb{N}$ važi:

    (a) nejednakost trougla, tj $|x_1 + x_2 + \cdots + x_n| \leq |x_1| + |x_2| + \cdots + |x_n|$,

    (b) $\left(\frac{a+b}{2}\right)^n \leq \frac{a^n+b^n}{2}$, $\ a, b > 0$,

    (c) $\frac{1}{n+1} + \frac{1}{n+2} + \cdots + \frac{1}{3n+1} > 1$,

    (d) $\frac{1\cdot 3\cdot 5\cdot\ldots\cdot(2n-1)}{2\cdot 4\cdot 6\cdot\ldots\cdot 2n} \leq \sqrt{\frac{1}{3n+1}}$, $\ n \in \mathbb{N}$,

    (e) $\frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{8} + \ldots + \frac{1}{2^n} < 1$.

21. Ako su x, y, z pozitivni realni brojevi takvi da je $x + y + z = 1$ dokazati da važi:

$$xy + yz + xz \geq 9xyz.$$

22. Ako su x, y, z pozitivni realni brojevi takvi da je $x + y + z = 1$ dokazati da važi:

$$\frac{x^2}{x+z} + \frac{y^2}{y+x} + \frac{z^2}{z+y} \geq \frac{1}{2}.$$

23. Dokazati nejednakost:

$$(t_a^2 + t_b^2 + t_c^2)(h_a^2 + h_b^2 + h_c^2) \geq 27P^2,$$

gde su t_a, t_b, t_c dužine težišnih linija, a h_a, h_b, h_c dužine visina trougla. ($t_a^2 = \frac{b^2+c^2}{2} - \frac{a^2}{4}$)

24. Dokazati nejednakost:

$$a\sqrt{a^2+c^2} + b\sqrt{b^2+c^2} \leq a^2 + b^2 + c^2.$$

25. Neka su $a_1, a_2, ..., a_n$ pozitivni realni brojevi čiji je zbir 1. Dokazati da je:

$$\sum_{1\le i,j\le n} \frac{a_i a_j}{a_i + a_j} \le \frac{n}{2}.$$

Na levoj strani je zbir svih izraza oblika $\frac{a_i a_j}{a_i+a_j}$, za $i, j \in \{1, 2, ..., n\}$.

26. Dokazati da za svaki prirodan broj n važi:

$$\frac{1}{\sqrt{n}} < \sqrt{n+1} - \sqrt{n-1}.$$

27. Dokazati da za sve $a, b, c > 0$ važe sledeće tri nejednakosti:

(a) $\frac{bc}{a} + \frac{ac}{b} + \frac{ab}{c} \ge a + b + c$;

(b) $a^3 + b^3 + c^3 \ge a^2 b + b^2 c + c^2 a$;

(c) $a^4 + b^4 + c^4 \ge abc(a + b + c)$.

28. Ako su a, b, c dužine stranica trougla dokazati da je:

$$\sqrt{a+b-c} + \sqrt{b+c-a} + \sqrt{c+a-b} \le \sqrt{a} + \sqrt{b} + \sqrt{c}.$$

29. Dokazati da za svako prirodno n važi:

$$\sum_{i=1}^{n} \frac{1}{i^2} < \frac{7}{4}.$$

30. Dokazati da za pozitivne realne brojeve a_1, a_2, a_3, a_4 važi nejednakost:

$$\frac{a_1}{a_2+a_3+a_4} + \frac{a_2}{a_3+a_4+a_1} + \frac{a_3}{a_4+a_1+a_2} + \frac{a_4}{a_1+a_2+a_3} \ge \frac{4}{3}$$

i da jednakost važi ako i samo ako je $a_1 = a_2 = a_3 = a_4$.

Rešenja i uputstva

Na internet stranici `http://srb.imomath.com/`, u rubrici zadaci, nalaze se bilteni sa rešenim zadacima sa takmičenja sva tri nivoa od 2005. do 2011. godine. U rubrici pripreme za takmičenja se nalazi dosta zadataka sa priprema Matematičke gimnazije u Beogradu. Na internet stranici `http://nis.dms.rs/` se nalaze zadaci sa priprema održanih u Nišu.

1. (Opštinsko 2003. godine II razred B kategorija) $1 = a^2+b^2+c^2 = \frac{a^2+2b^2}{2} + \frac{a^2+2c^2}{2} = \frac{a^2+2b^2-2\sqrt{2}ab+2\sqrt{2}ab}{2} + \frac{a^2+2c^2-2\sqrt{2}ac+2\sqrt{2}ac}{2} = \frac{(a-\sqrt{2}b)^2+2\sqrt{2}ab}{2} + \frac{(a-\sqrt{2}c)^2+2\sqrt{2}ac}{2} \ge \frac{2\sqrt{2}ab}{2} + \frac{2\sqrt{2}ac}{2} = \sqrt{2}a(b+c)$, odakle sledi tražena nejednakost. Nejednakost smo mogli da dokažemo i primenom nejednakosti između aritmetičke i geometrijske sredine: $1 = a^2+b^2+c^2 = \frac{a^2+2b^2}{2} + \frac{a^2+2c^2}{2} \ge \sqrt{a^2 \cdot 2b^2} + \sqrt{a^2 \cdot 2c^2} = \sqrt{2}a(b+c)$.

2. (Op. 1998. II) $x^2+y^2 \ge 2\sqrt{2}(x-y) \Leftrightarrow (x-y)^2+2xy \ge 2\sqrt{2}(x-y) \Leftrightarrow (x-y)^2+2 \ge 2\sqrt{2}(x-y) \Leftrightarrow (x-y)^2 - 2\sqrt{2}(x-y) + 2 \ge 0 \Leftrightarrow ((x-y)-\sqrt{2})^2 \ge 0$.

3. (Ok. 2004. II B) Uvedimo smenu $t = \sqrt{x}$. Dobijamo

$$\begin{aligned}
&\sqrt{x}(x+1) + x(x-4) + 1 = t(t^2+1) + t^2(t^2-4) + 1 = t^4 + t^3 - 4t^2 + t + 1 = \\
&= (t^4 - t^2) + (t^3 - t^2) + (t - t^2) + (1 - t^2) = t^2(t+1)(t-1) + t^2(t-1) - t(t-1) - (t+1)(t-1) = \\
&= (t-1)(t^2(t+1) + t^2 - t - (t+1)) = (t-1)((t^3-1) + (2t^2 - 2t)) = \\
&= (t-1)((t-1)(t^2+t+1) + 2t(t-1)) = (t-1)^2(t^2+t+1+2t) \ge 0.
\end{aligned}$$

4. (Op. 1998. III) $\log_4 \pi = \log_{2^2} \pi = \frac{1}{2}\log_2 \pi$, pa se nejednakost svodi na $\frac{3}{2}\log_2 \pi < \frac{5}{2} \Leftrightarrow 3\log_2 \pi < 5 \Leftrightarrow \log_2 \pi^3 < 5 \Leftrightarrow 2^{\log_2 \pi^3} < 2^5 \Leftrightarrow \pi^3 < 2^5$, što je tačno jer je $\pi^3 < 3,15^3 = 31,255875 < 32$.

5. (Op. 2004. III B) Koristićemo poznata svojstva logaritma: $\log_a b = \frac{\ln b}{\ln a}$, $\ln(a^r) = r\ln a$, $\ln(ab) = \ln a + \ln b$ i ln je rastuća funkcija.

$$(\log_{2003} 2004)^{-1} + (\log_{2005} 2004)^{-1} = \left(\frac{\ln 2004}{\ln 2003}\right)^{-1} + \left(\frac{\ln 2004}{\ln 2005}\right)^{-1} = \frac{\ln 2003 + \ln 2005}{\ln 2004} =$$
$$= \frac{\ln(2003 \cdot 2005)}{\ln 2004} = \frac{\ln((2004-1)(2004+1))}{\ln 2004} = \frac{\ln(2004^2-1)}{\ln 2004} < \frac{\ln(2004^2)}{\ln 2004} = \frac{2\ln 2004}{\ln 2004} = 2.$$

6. (Op. 2006. II B) Iz AG nejenakosti sledi $\sqrt{m-1} = \sqrt{1\cdot(m-1)} \le \frac{1+(m-1)}{2} = \frac{m}{2}$. Slično je $\sqrt{n-1} \le \frac{n}{2}$, pa sledi $n\sqrt{m-1} + m\sqrt{n-1} \le n\frac{m}{2} + m\frac{n}{2} = mn$.

7. (Op. 2003. IV A) Ako je jedan od činilaca na levoj strani ≤ 0 a ostala dva ≥ 0 onda je leva strana manja od nule pa nejednakost važi. Ako su bar dva ≤ 0, npr. $a+b-c \le 0$ i $b+c-a \le 0$ onda sabiranjem dobijamo $2b \le 0 \Rightarrow b = 0$, pa se nejednakost svodi na $-(a-c)^2(a+c) \le 0$ što je tačno. Pretpostavimo zato da je $x = a+b-c > 0$, $y = b+c-a > 0$ i $z = c+a-b > 0$. Sledi $a = \frac{x+z}{2}$, $b = \frac{x+y}{2}$ i $c = \frac{y+z}{2}$ pa primenom AG nejednakosti dobijamo

$$abc = \frac{1}{8}(x+z)(x+y)(y+z) \ge \frac{1}{8}\cdot 2\sqrt{xz}\cdot 2\sqrt{xy}\cdot 2\sqrt{yz} = xyz = (a+b-c)(b+c-a)(c+a-b).$$

8. Pretpostavimo suprotno da važe sve tri nejednakosti. Kada ih pomnožimo dobijamo $a(1-a)b(1-b)c(1-c) > \frac{1}{4^3} = \frac{1}{64}$. Takođe sledi da je $0 < a,b,c < 1$. Međutim za x koje je u intervalu $(0,1)$ važi (sledi iz AG nejednakosti) $x(1-x) = \sqrt{x(1-x)}^2 \le \left(\frac{x+(1-x)}{2}\right)^2 = \frac{1}{4}$. Zato je $a(1-a)b(1-b)c(1-c) \le \frac{1}{64}$ pa dolazimo do kontradikcije. Zbog toga zaključujemo da ne mogu važiti sve tri nejednakosti.

9. (Ok. 2003. II B) Označimo sa $L(n)$ levu stranu nejednakosti.

$$L(n) = \frac{1}{n} + \left(\frac{1}{n+1} + \frac{1}{n+2} + \cdots + \frac{1}{2n}\right) + \left(\frac{1}{2n+1} + \frac{1}{2n+2} + \cdots + \frac{1}{3n}\right) + \cdots +$$
$$+\left(\frac{1}{(n-1)n+1} + \frac{1}{(n-1)n+2} + \cdots + \frac{1}{n^2}\right) > \frac{1}{n} + n\frac{1}{2n} + n\frac{1}{3n} + \cdots + n\frac{1}{n^2} = \frac{1}{n} + \frac{1}{2} + \frac{1}{3} + \cdots + \frac{1}{n}$$

Sada lako dobijamo $L(2) = \frac{13}{12} > 1$, $L(3) > \frac{7}{6} > 1$ i $L(n) > \frac{1}{2} + \frac{1}{3} + \frac{1}{4} > 1$, za $n \ge 4$.

10. (Ok. 2003. III B) Neka je $a_k = 2003^{kp}$, $k = 1,2,...,2003$. Tada je $a_k \ge 1$, jer je $p \ge 0$, pa je $a_k^{1-a_k} \le 1$, odakle sledi tražena nejednakost.

11. (Ok. 2003. IV A) Iz binomne formule dobijamo da je $(2n+1)^n = \sum_{k=0}^n \binom{n}{k}(2n)^k$ i $(2n-1)^n = \sum_{k=0}^n \binom{n}{k}(2n)^k(-1)^{n-k}$, pa je nejednakost ekvivalentna sa $2\binom{n}{n-1}(2n)^{n-1} + 2\binom{n}{n-3}(2n)^{n-3} + \cdots \ge (2n)^n$, što je tačno jer je prvi sabirak na levoj strani jednak $(2n)^n$ a ostali su pozitivni.

12. (Ok. 2000. IV A) Prvi način Iz binomne formule je $\left(1+\frac{n}{m}\right)^m = \sum_{k=0}^m \binom{m}{k}\left(\frac{n}{m}\right)^k \ge \binom{m}{0}\left(\frac{n}{m}\right)^0 + \binom{m}{1}\left(\frac{n}{m}\right)^1 = 1+n$, pa korenovanjem dobijamo $\frac{m+n}{m} \ge \sqrt[m]{1+n}$, tj. $\frac{1}{\sqrt[m]{1+n}} \ge \frac{m}{m+n}$. Slično je $\frac{1}{\sqrt[n]{1+m}} \ge \frac{n}{m+n}$, odakle se sabiranjem poslednjih dveju nejednakosti dobija tražena nejednakost.
Drugi način. Iz Bernulijeve nejednakosti dobijamo da je $\left(1+\frac{n}{m}\right)^m \ge 1 + \frac{n}{m}m = 1+n$. Ostatak dokaza je isti kao u prvom načinu.
Treći način. Iz AG nejednakosti sledi $\sqrt[m]{n+1} = \sqrt[m]{(n+1)\cdot 1\cdot 1\cdot \ldots \cdot 1} \le \frac{(n+1)+1+1+\cdots+1}{m} = \frac{n+m}{m}$. Slično je $\frac{1}{\sqrt[n]{1+m}} \ge \frac{n}{m+n}$, odakle se sabiranjem poslednjih dveju nejednakosti dobija tražena nejednakost.

13. (Ok. 2000. IV B) Prvi način. Data nejednakost je ekvivalentna sa $(n!)^2 > n^n$. Primetimo da za svako k, $1 < k < n$, važi $k(n+1-k) > n$ (naime, kvadratna funkcija po k: $-k^2 + k(n+1) - n$ ima nule upravo za $k = 1$ i $k = n$). Stoga je: $1 \cdot n = n$, $2(n-1) > n$, $3 \cdot (n-2) > n$,..., $n \cdot 1 = n$. Množenjem svih ovih nejednakosti(među kojima je bar jedna stroga za $n > 2$) dobija se tražena nejednakost.
Drugi način. Data nejednakost je ekvivalentna sa $(n!)^2 > n^n$ i nju ćemo dokazati metodom matematičke indukcije po n, $n \geq 3$. Kako je $(3!)^2 = 36 > 27 = 3^3$ to je nejednakost tačna za $n = 3$. Pretpostavimo da je nejednakost tačna za $n = k$ (tj. $(k!)^2 > k^k$) i dokažimo da je tačna za $n = k+1$. Na osnovu indukcijske pretpostavke sledi $(k+1)!^2 = (k+1)^2 k!^2 > (k+1)^2 k^k = (k+1)^2 k^{k-1} \cdot k > (k+1)^2 k^{k-1} \cdot \left(1 + \frac{1}{k}\right)^k = \frac{k+1}{k} \cdot (k+1)^{k+1} > (k+1)^{k+1}$. Druga nejednakost sledi na osnovu Ojlerove nejednakosti: $k \geq 3 > e > \left(1 + \frac{1}{k}\right)^k$. Dakle nejednakost je tačna za $n = k+1$ pa je tačna za svako n.

14. Dokaz izvodimo matematičkom indukcijom po n. Za $n = 3$ imamo $4^3 = 64 < 81 = 3^4$. Pretpostavimo da je nejednakost tačna za $n = k > 3$, tj. da je $(k+1)^k < k^{k+1}$ ... (*). Dokažimo da nejednakost važi za $n = k+1$. Imamo $(k+2)^{k+1} = \frac{(k+1)^k (k+2)^{k+1}}{(k+1)^k} \overset{*}{<} \frac{k^{k+1}(k+2)^{k+1}}{(k+1)^k} = \frac{(k^2+2k)^{k+1}}{(k+1)^k} < \frac{(k^2+2k+1)^{k+1}}{(k+1)^k} = \frac{(k+1)^{2(k+1)}}{(k+1)^k} = (k+1)^{k+2}$. Po principu matematičke indukcije imamo da nejednakost $(n+1)^n < n^{n+1}$ važi za svako $n \in \mathbb{N}$, $n \geq 3$.

15. (R. 2001. II B) Ako i levu i desnu stranu nejednakosti podelimo sa c a nakon toga uvedemo smene $x = \frac{a}{c}$ i $y = \frac{b}{c}$, dobijamo ekvivalentnu nejednakost $\sqrt{x-1} + \sqrt{y-1} \leq \sqrt{xy}$, pri čemu je $x > 1$ i $y > 1$ jer je $a > c$ i $b > c$. Kvadriranjem poslednje nejednakosti dobijamo ekvivalentnu nejednakost $xy - x - y + 2 - 2\sqrt{(x-1)(y-1)} \geq 0$. Primetimo da je izraz na levoj strani jednak $\left(\sqrt{(x-1)(y-1)} - 1\right)^2$ pa je veći ili jednak nuli. Time smo dokazali početnu nejednakost.

16. Stavljajući u Koši-Švarcovu nejednakost da je $x_1 = \sqrt{a}$, $x_2 = \sqrt{b}$, $x_3 = \sqrt{c}$, $y_1 = \frac{1}{\sqrt{a}}$, $y_2 = \frac{1}{\sqrt{b}}$ i $y_3 = \frac{1}{\sqrt{c}}$, dobijamo $(a+b+c)\left(\frac{1}{a} + \frac{1}{b} + \frac{1}{c}\right) = (x_1^2 + x_2^2 + x_3^2)(y_1^2 + y_2^2 + y_3^2) \geq (x_1 y_1 + x_2 y_2 + x_3 y_3)^2 = (1+1+1)^2 = 9$.

17. Iz uslova zadatka i Koši-Švarcove nejednakosti imamo $1^2 = (a \cdot 1 + b \cdot 1 + c \cdot 1)^2 \leq (a^2 + b^2 + c^2)(1^2 + 1^2 + 1^2) \;\Rightarrow\; (a^2 + b^2 + c^2) \geq \frac{1}{3}$.

U nastavku su data kratka uputstva za svaki zadatak. Naravno zadaci se mogu rešiti i na druge načine.

18. Leva strana nejednakosti je jednaka $1 + \sqrt{bc}$.

19. (Op. 1999. II B) Srediti izraze i primeniti uslov iz zadatka.

20. Matematičkom indukcijom po n.

21. Dva puta primeniti AG nejednakost pa iskoristiti uslov iz zadatka.

22. (Ok. 1998. IV) Transformisati izraz, primeniti AG nejednakost (ili nejednakost između kvadratne i aritmetičke sredine) i iskoristiti uslov iz zadatka.

23. Primeniti nejednakost Koši-Švarca.

24. Primeniti nejednakost Koši-Švarca.

25. (R. 2000. I A) Na svaki od sabiraka primeniti nejednakost između aritmetičke i harmonijske sredine (može i AG nejednakost), a zatim srediti dobijenu sumu i primeniti uslov iz zadatka.

26. Pomnožiti obe strane sa $\sqrt{n}$ i nakon toga dva puta kvadrirati.

27. Izraze na levim stranama nejednakosti napisati na drugačiji način i zatim primeniti AG nejednakost. Npr. $\frac{bc}{a}+\frac{ca}{b}+\frac{ab}{c}=\frac{1}{2}(\frac{bc}{a}+\frac{ca}{b})+\frac{1}{2}(\frac{bc}{a}+\frac{ab}{c})+\frac{1}{2}(\frac{ca}{b}+\frac{ab}{c})\geq\sqrt{\frac{bc}{a}\frac{ca}{b}}+\sqrt{\frac{bc}{a}\frac{ab}{c}}+\sqrt{\frac{ca}{b}\frac{ab}{c}}=c+b+a.$

28. Primetimo da je $2\sqrt{x}\geq\sqrt{x+y-z}+\sqrt{z+x-y}$.

29. Primetimo da je $\frac{1}{i^2}<\frac{1}{i^2-1}=\frac{1}{(i-1)(i+1)}=\frac{1}{2}\left(\frac{1}{i-1}-\frac{1}{i+1}\right)$, za $i=2,3,...,n$.

30. (R. 2000. II A) Dodati broj 4 obema stranama nejednakosti pa primeniti nejednakost između aritmetičke i harmonijske sredine.